

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Święta miłości kochanej ojczyzny

Author: Agnieszka Madeja

Citation style: Madeja Agnieszka. (2018). Święta miłości kochanej ojczyzny. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 315-318). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Święta miłości kochanej ojczyzny

O cytacie

To początkowe słowa wiersza napisanego przez Ignacego Krasickiego po pierwszym ROZBIORZE POLSKI. Jego pierwodruk został jako anonim opublikowany w 1774 roku pt. *Apostrofa do miłości ojczyzny* na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”. Utwór był rozpowszechniany także w formie ulotki. Niebawem stał się hymnem Akademii Szlacheckiego Korpusu Jego Królewskiej Mości i Rzeczypospolitej, zwanej Szkołą Rycerską lub Korpusem Kadetów. Akademię utworzył w 1765 roku król Stanisław August Poniatowski. Edukowano tu młodzież szlachecką, która szykowała się do służby publicznej, szkolono również kadrę oficerską. Wychowankiem Szkoły Rycerskiej był m.in. TADEUSZ KOŚCIUSZKO.

Utwór jest częścią POEMATU HEROIKOMICZNEGO *Myszeidos. Pieśni X* (pieśń IX), który opowiada o wojnie myszy i szczurów z kotami.

Święta miłości kochanej ojczyzny,
Czują cię tylko umysły pocziwe!
Dla ciebie zjadłę smakują trucizny,
Dla ciebie więzy, pęta niezelżywe.
Kształcisz kalectwo przez chwalebne blizny,
Gnieździsz w umyśle rozkoszy prawdziwe,
Byle cię można wspomóc, byle wspierać,
Nie żał żyć w nędzy, nie żał i umierać.

Wielu twórców skomponowało muzykę do tego tekstu. Autorem pierwszej powszechnie znanej adaptacji muzycznej jest Józef Elsner. Muzyka, która przetrwała do dziś, powstała w 1831 roku. Napisał ją Wojciech Sowiński. Do 1816 roku, kiedy pojawiła się pieśń *Boże, coś Polskę*, hymn Szkoły Rycerskiej odgrywał rolę HYMNU NARODOWEGO, śpiewano go podczas wszystkich uroczystości. Charakteryzuje go podniosła treść, która miłość i wierność wobec ojczyzny uznaje za najwyższe cnoty obywatelskie, łączy prawdziwy patriotyzm z ofiarą i cierpieniem, gotowością do największych poświęceń. Utwór tak inny niż tworzone ówczesnie daje początek liryce patriotycznej.

Po jakimś czasie do pieśni dodano drugą strofę. To fragment *Wojny chocimskiej* (pieśń V), utworu Krasickiego z 1780 roku:

Wolności! której dobra nie docieka,
Gmin jarzma zwykły, nikczemny i podły,
Cecho dusz wielkich! ozdobo człowieka!
Strumieniu, cnoty zaszczycony źródły!
Tyś tarczą twoich Polaków od wieka,
Z ciebie się pasmem szczęścia nasze wiodły.
Większaś nad przemoc; a kto ciebie godny,
Pokruszył jarzmo albo padł swobodny.

Od XIX wieku śpiewniki notują połączone oba te wiersze jako *Hymn do miłości ojczyzny*. Utwór został włączony do ceremoniału Wojska Polskiego i jest śpiewany podczas uroczystości przyjęcia nowych studentów w uczelniach wojskowych.

Źródła podają anegdotę, która wiąże się z powstaniem hymnu. Krasicki, stały gość OBIADÓW CZWARTKOWYCH, jadąc kareta na jedno z tych spotkań, wpadł na starego żołnierza. Ten, umierając, opowiadał o ojczyźnie, o ranach i bliznach przypominających mu bitwy stoczone w obronie Rzeczypospolitej. Ostatnie słowa starca – „Święta miłości kochanej ojczyzny” – stały się pierwszymi wyrazami wiersza.

O autorze i jego twórczości

Zob. **My rządźmy światem, a nami kobiety*

Wojciech Albert Sowiński (1805–1880) – pianista i kompozytor. Uczył się w Wiedniu, a potem we Włoszech. Od 1831 roku mieszkał w Paryżu, gdzie pracował jako nauczyciel muzyki. Autor pierwszego słownika muzyków polskich pt. *Słownik muzyków polskich dawnych i nowoczesnych, kompozytorów, wirtuozów, śpiewaków, instrumentistów, lutnistów, organmistrzów, poetów lirycznych i miłośników sztuki muzycznej, zawierający krótki rys historii muzyki w Polsce, opisanie obrazów cudownych i dawnych instrumentów, z muzyką i portretem autora*. Książka została wydana w 1837 roku w języku francuskim, a następnie przełożona na polski w 1874 roku.

Nawiązania

Wiersz został poddany żartobliwej przeróbce przez samego autora. Oto, jaki fragment znaleźć można w jego innym poemacie heroikomicznym pt. *Monachomachia* (pieśń III):

Wdzięczna miłości kochanej szklenice!
Czuje cię każdy i słaby, i zdrowy;
Dla ciebie miłe są ciemne piwnice,
Dla ciebie znośna duszność i ból głowy.
Słodzisz frasunki, uśmierzasz tęsknice;
W tobie pociecha, w tobie zysk gotowy.
Byle cię można znaleźć, byle kupić,
Nie żał skosztować, nie żał się i upić!

Utwór wspomina także Juliusz Słowacki w ironicznej oktawie Beniowskiego (pieśń IV, w. 57–64):

A jednak i to minęło!... Ojczyzna
Minęła także! i ów wierszyk złoty,
Że dla niej każda smakuje trucizna,
Ów wiersz, co niegdyś zachęcał do cnoty:
Jest dzisiaj... Każdy mi to pewnie przyzna,
Kto w oblężeniu jadł szczury lub koty —
Że ten wiersz bez psów, bez liszek, bez czajek,
Jest dziś najlepszą z Krasickiego bajek...

Znana jest też do dziś *Pieśń młodych skautów*, której słowa – nawiązujące do wiersza Krasickiego – napisał w 1912 roku Władysław Bełza (autor słynnego tekstu pt. *Wyznanie wiary dziecięcia polskiego* (*Katechizm polskiego dziecka*), zaczynającego się słowami: „Kto ty jesteś? / Polak mały”). Autorem muzyki tej pieśni harcerskiej jest Władysław Sawicki.

Święta miłości kochanej ojczyzny,
oto w Twą służbę wchodzi hufiec nasz.
Od lat najmłodszych do późnej siwizny
pragnie przy tobie czujną trzymać straż.
Równajmy krok, wyteźmy wzrok,
czy się gdzie podstęp nie kryje.
uderzmy w ton silny jak dzwon:
Polska niech żyje, niech żyje!

Warto wiedzieć

- HYMN NARODOWY – zob. **Jeszcze Polska nie zginęła*
- INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA – zob. **Jeszcze Polska nie zginęła*
- KOŚCIUSZKO TADEUSZ (1746–1817) – generał w wojsku polskim i amerykańskim, Najwyższy Naczelnik Sił Zbrojnych Narodowych w polskim powstaniu narodowym przeciw Rosji i Prusom w 1794 roku, zwanym od

nazwiska wodza INSUREKcją KOŚCIUSZKOWSKĄ. Uczestniczył w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1775–1783), gdzie wykorzystał swoje umiejętności z dziedziny inżynierii wojskowej. Jest uznawany za bohatera narodowego Polski i Stanów Zjednoczonych Ameryki. Jego podobizna widnieje na banknotach i znaczkach pocztowych, a jego imię noszą szkoły, statki i obiekty geograficzne na całym świecie.

- OBIADY CZWARTKOWE – zob. **Bóg się rodzi, moc truchleje*
- POEMAT HEROIKOMICZNY – zob. **My rządźmy światem, a nami kobiety*
- ROZBIORY POLSKI – zob. **Jeszcze Polska nie zginęła*

Z opracowań

Jako tekst odrębny, ogłoszony w „Zabawach Przyjemnych i Pożytecznych” pt. *Hymn do miłości ojczyzny*, był jednoznacznym utworem patriotycznym wysokiej klasy, który od razu stał się bardzo popularny. Jednoznacznym z małym zastrzeżeniem: że nie mielibyśmy świadomości, iż ten sam tekst stanowi jednocześnie integralną część *Myszeidy*. Jednakże w tym poemacie heroikomicznym, w kontekście fabularnym wędrówki szczura Gryzomira do ojczyzny – te same słowa znaczą przecież coś innego, niż wynikałoby to z ich ładunku semantyczno-językowego. Co znaczą? Odpowiedź w pełni jednoznaczna jest prawie nieosiągalna. Dodajmy jeszcze, że gdyby ta oktawa nie była się nigdy ukazała oddzielnie jako *Hymn do miłości ojczyzny*, gdybyśmy nie mieli świadomości, że jako utwór samoistny uzyskała wysoką rangę w naszej liryce patriotycznej – to wówczas można by ową strofę w tekście *Myszeidy* traktować ze znacznie większą pewnością jako „igraszkę” o zabarwieniu parodystyczno-groteskowym. W obecnej sytuacji margines interpretacyjny jest jednak bardzo szeroki.

Maślanka 1982, XXIX

Bibliografia

- Klimowicz M., 2008: *Oświecenie*. Warszawa.
- Maślanka J., 1982: *Wstęp*. W: Krasicki I.: *Myszeidos. Pieśni X*. Wrocław.
- Wołoszyński R., 1959: *Tadeusza Mikulskiego rozprawa o hymnie „Święta miłości kochanej ojczyzny”*. „Pamiętnik Literacki”, R. 50, z. 3/4.
- [http://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Swieta_milosci_\(sl_Krasicki_Ignacy\)](http://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Swieta_milosci_(sl_Krasicki_Ignacy)) [dostęp: 07.09.2017].
- <http://www.polskieradio.pl/f1dad9da-16b6-4310-881e-7cafe4fc8dd3.pdf> [dostęp: 07.09.2017].

Agnieszka Madeja